

Betreft: Eindverslag verkenning

Geachte leden van de gemeenteraad van Zoetermeer,

Allereerst wil ik alle raadsleden feliciteren met uw installatie op 1 april. U gaat een mooie periode tegemoet, waarin u het eervolle ambt van volksvertegenwoordiger mag vervullen.

Als derde stad van Zuid-Holland staat Zoetermeer voor belangrijke opgaven en draagt zij ook verantwoordelijkheid in regionale en landelijke vraagstukken. Dat vraagt om het nemen van bestuurlijke verantwoordelijkheid, stabiliteit en het nodige zelfvertrouwen. Ik wens alle 39 raadsleden veel wijsheid toe in deze bestuursperiode.

Op 24 maart 2026 ben ik door de PVV, als grootste fractie in de gemeenteraad, gevraagd om de rol van verkenner op mij te nemen. Daarbij gaat het specifiek om het verkennen hoe een stabiele meerderheidscoalitie tot stand kan komen die recht doet aan de verkiezingsuitslag, waar de PVV als grootste partij onderdeel van uitmaakt. Alle twaalf fracties zijn door mij uitgenodigd om hierover in gesprek te gaan. En alle twaalf partijen zijn op deze uitnodiging ingegaan.

Duiding verkiezingsuitslag

Veel gesprekken begonnen met de zorg over het lage opkomstpercentage in Zoetermeer: 46,9%. Daarmee was de opkomst 5,4% lager dan de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 en 6,8% lager dan het landelijk gemiddelde. De PVV heeft van alle partijen de grootste groei doorgemaakt van twee naar zes zetels. Ook is geconstateerd dat de politieke partijen zonder landelijk verband zetels verloren hebben (van vijftien naar negen zetels). Dit wijkt wederom af van de landelijke trend, waarin partijen zonder landelijk verband groeien. Door partijen wordt de ontwikkeling in Zoetermeer onder meer geduid door de afstand tussen inwoners en het stadsbestuur, en de gebeurtenissen in de gemeenteraad in de laatste maanden voor de verkiezingen.

In dat licht is de motie over het voortzetten van de democratiseringsagenda die uw raad unaniem heeft aangenomen relevant als startpunt voor verandering. Het vraagt uw raad ook om reflectie, actiebereidheid en een open blik in het debat dat u hierover na de zomer zal hebben. Daarnaast is er een brede roep om stabiliteit bij het besturen van de stad in de komende periode. Dat vraagt om te beginnen om goede verhoudingen tussen coalitie en oppositie, en tussen raad en college. Wat mij betreft is dat niet alleen een wens, maar een noodzaak.

Inhoudelijke prioriteiten

In de verkenningsgesprekken heb ik aan elke partij gevraagd om hun belangrijkste drie prioriteiten te noemen. Daarbij bleek duidelijk dat alle partijen elkaar vinden bij de prioriteit die woningbouw moet hebben. Zoetermeer kan een belangrijke bijdrage leveren aan het landelijke woningtekort van inmiddels meer dan 400.000 woningen. Dit gedeelde prioriteitsgevoel kan een belangrijk vertrekpunt geven bij het vormen van een coalitie.

Een breed aantal partijen geeft ook prioriteit aan veiligheid, zowel buiten op straat als achter de voordeur. Denk daarbij aan de aanpak van straatintimidatie, femicide en huiselijk geweld, zowel door preventie als repressie.

Daarnaast hebben de partijen verschillende andere onderwerpen genoemd. Denk daarbij aan bestaanszekerheid, inclusie, de leefbaarheid bij de groei van de stad, het behoud van groen, het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte, beheersbare lasten voor inwoners en betere samenspraak met inwoners.

Mogelijkheden voor politieke samenwerking

Het is een complexe puzzel om tot een meerderheidscoalitie te komen met de PVV als grootste partij. De verkiezingsuitslag toont een diffuus beeld met meerdere grote partijen. Naast de PVV hebben ook de VVD en GL-PvdA zes zetels behaald. GL-PvdA heeft aangegeven deelname aan een coalitie met de PVV uit te sluiten. De VVD ziet aanknopingspunten bij de PVV om de eigen inhoudelijke ambities te realiseren.

LHN, PDvZ en Zoetermeer Vooruit geven aan open te staan voor verdere gesprekken over mogelijke samenwerking, maar deze partijen zien om verschillende redenen geen initiërende rol voor zichzelf bij de vorming van een coalitie. Voor alle partijen geldt dat een eventuele coalitiedeelname in belangrijke mate zal afhangen van de inhoud.

50PLUS ziet deze raadsperiode geen rol voor zichzelf in een college. Zó! Zoetermeer en SP sluiten deelname aan een coalitie met de PVV uit. D66, CDA en CU-SGP vinden samenwerking met de PVV onwaarschijnlijk omdat ze de standpunten van de partijen te veel vinden verschillen. Daarbij constateer ik als verkenner dat ik bij de inhoudelijke prioriteiten van deze partijen geen punten heb gehoord die onoverbrugbaar lijken.

Wat ook in de gesprekken aan de orde kwam, is dat verschillende partijen een obstakel ervaren bij het aangaan van een coalitie met de PVV door de principiële verschillen die zij ervaren door de uitspraken die de PVV lokaal en nationaal heeft gedaan over asielopvang.

Hoe nu verder?

Vanuit de partijen is breed aangegeven dat vanuit de inhoud moet worden gezocht naar samenwerkingen. Om die reden heb ik de PVV geadviseerd om een aanzet te doen voor de uitwerking van inhoudelijke onderwerpen die veel genoemd zijn, te weten: wonen, veiligheid, bestaanszekerheid, openbaar gebied, lasten voor inwoners en asielopvang. Deze onderwerpen bieden naar verwachting aanknopingspunten voor verschillende partijen om een coalitie te vormen met de PVV. In deze aanzet kan ook de voorgenomen bestuursstijl en toon van de PVV naar voren komen, ook in het licht van de eerdergenoemde aandachtspunten die tijdens de verkenning naar voren zijn gekomen.

De PVV heeft dit advies opgevolgd en mij verzocht hun aanzet als bijlage bij mijn verslag te voegen. Daarmee is dit een uitnodiging die voor verschillende partijen in de gemeenteraad naar verwachting inhoudelijke aanknopingspunten biedt, maar ook helderheid schept over de voorgenomen houding van de PVV in een coalitie.

Ik adviseer de gemeenteraad daarom om het gesprek over coalitievorming vanuit de inhoud te vervolgen, waarbij de inhoudelijke aanzet van de PVV, als grootste partij, de eerste stap vormt. Ik ben ervan overtuigd dat een stabiele meerderheidscoalitie die recht doet aan de verkiezingsuitslag, zoals mijn opdracht luidde, zou moeten kunnen ontstaan door deze samenwerking vanuit de inhoud te benaderen. Dat is ook de plicht die volksvertegenwoordigers hebben naar de kiezers die hun stem aan hen toevertrouwen.

Uiteraard ben ik bereid om dit verslag nader toe te lichten aan de gemeenteraad als daar behoefte aan is.

Met vriendelijke groet,

Jeremy Mooiman